

Магістр 1 року навчання
факультету економіки і права ХНЕУ

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Анотація. Розглянуто сутність, зміст і структуру поняття емоційного інтелекту як одного з найважливіших чинників досягнення успіху в діяльності організації. Визначено аспекти розвитку емоційного інтелекту, обґрунтовано актуальність і особливості такого розвитку.

Аннотация. Рассмотрены сущность, содержание и структура понятия эмоционального интеллекта как одного из важнейших факторов достижения успеха в деятельности организации. Определены аспекты развития эмоционального интеллекта, обоснованы актуальность и особенности такого развития.

Annotation. The article outlines theoretical aspects such as essence, content, and structure of emotional intelligence as one of the most important factors for achieving organizational success. Studying the development of emotional intelligence allowed to determine its aspects and to justify its topicality and peculiarities.

Ключові слова: емоційний інтелект, структура емоційного інтелекту, чинники розвитку емоційного інтелекту, управління емоціями.

В останні роки компанії почали приділяти більшу увагу нематеріальним активам. Емоції – одна зі складових інтелектуального капіталу організації.

Відомо, чим вища посада, тим більша відповідальність, а в результаті тим більш напружена діяльність та потреба у контролі переживань і емоцій як своїх, так і оточуючих.

У період інформатизації знань спостерігається зростання ролі людського капіталу у процесі ефективного функціонування організації, її розвитку та процвітання. Однією зі складових людського капіталу є емоційний капітал, який потребує розвитку особливо у таких членів групи, що займають лідируючу позицію. В організаціях таку роль виконує менеджер. Саме вміння управляти емоційними ресурсами організації менеджером у напружених ситуаціях допомагає підвищити ефективність діяльності. Проблема розвитку емоційного інтелекту менеджерів є однією з найактуальніших у процесі визначення ефективного функціонування організації.

О. Філатова вважає, що високий рівень емоційного інтелекту забезпечує близько 85 % успіху в управлінні персоналом [1].

Питанням емоційного інтелекту займалися такі вчені: Г. Березюк, Є. Ільїн, Д. Гоулмен, В. Белкіна та ін.

Метою даної статті є вивчення теоретичних аспектів розвитку емоційного інтелекту менеджерів.

В. Белкіна визначає емоційний інтелект (EQ) як показник нашої здатності до спілкування, вміння усвідомлювати свої емоції та розуміти почуття інших людей [2].

За визначенням Дж. Мейера і Д. Карузо, емоційний інтелект – це група ментальних здібностей, які сприяють усвідомленню і розумінню власних емоцій та емоцій оточуючих. Цей підхід, що вважається найбільш ортодоксальним, отримав назву моделі здібностей.

Згідно з Д. Гоулменом, емоційний інтелект – це здатність людини пояснювати власні емоції та емоції оточуючих з тим, щоб використовувати отриману інформацію для реалізації власних цілей [2]. Тобто Д. Гоулмен припускає, що розвиток емоційного інтелекту відбувається протягом усього життя та визначає його як основу для досягнення успіху. Ще за його дослідженнями було встановлено, що за важливістю емоційні здібності вдвічі перевищують інтелектуальний капітал. Саме емоції відграють критично важливу роль у прийнятті рішень, лідерстві і мотивації персоналу.

Основою емоційного інтелекту є певні групи здібностей людини: когнітивних, емоційних, адаптаційних і соціальних (рисунок).

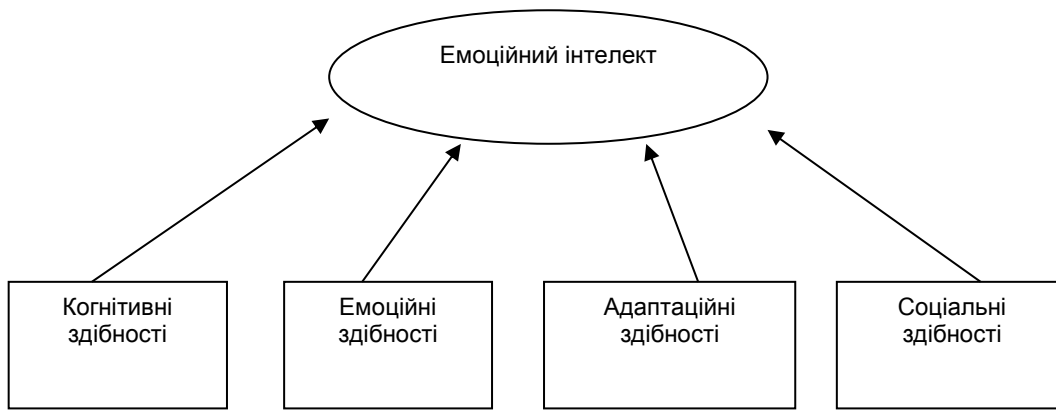

Рис. Структура емоційного інтелекту

Саме такі здібності формують лідерські навички, сприяють створенню позитивного клімату в колективі та запобігають виникненню в ньому організаційних конфліктів. Тому професійний менеджер повинен розвивати в себе ці здібності [3].

Розвиток EQ розглядається у двох аспектах: у плані вивчення онтогенетичних змін у здібностях до розуміння й управління емоціями та в контексті цілеспрямованого (тренінгового) впливу на розвиток окремих сторін EQ. До найбільш перспективних сфер розвитку здібностей EQ відносяться сфери освіти, організації психології, геронтопсихології, сучасних інформаційних систем, систем клінічної психології та менеджменту [4]. Тому основи формування та подальшого розвитку емоційного розвитку закладені в ранньому дитинстві й залежить значною мірою від навчально-виховних закладів. Хоча в процесі саморозвитку можливо і потрібно розвивати в собі навички ефективного лідера.

З історії відомо чимало випадків, коли геніальні люди з високим рівнем інтелекту не змогли реалізувати себе через важкий характер, невміння спілкуватися і правильно поводитись у стресових ситуаціях [5]. Проблема в тому, що не приділялося достатньої уваги емоційній передачі інформації. Адже емоції можуть передаватися від керівника до підлеглого, тому лідерам важливо навчитися контролювати свої емоції. Душевний стан керівника може мати негативні наслідки відносно морально-психологічного клімату організації.

Отже, оскільки емоції містять інформацію і впливають на мислення, потрібно правильно їх розуміти та спрямовувати в потрібне русло при побудові логічних ланцюгів, вирішенні різних завдань, ухваленні рішень і виборі своєї поведінки. Для цього необхідно навчитися управляти емоціями, тобто викликати потрібні емоції або відчувувати негативні залежно від їх важливості. У процесі управління емоціями менеджера потрібно навчитися розуміти себе і свої наміри. У такому випадку досягнення високих показників діяльності організації стане логічним завершенням усіх намічених завдань.

Наук. керівн. Михайленко Д. Г.

Література: 1. Филатова О. Эмоциональный интеллект как показатель целостного развития личности [Текст] / О. Филатова // Персонал. – 2000. – № 5. – С. 100–103. 2. Kidwell R. E. Positive Group Context, Work Attitudes, and Organizational Misbehavior: The Case of Withholding Job Effort / R. E. Kidwell, S. R. Valentine // Journal of Business Ethics. – 2008. – June. – No 4. 3. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції : [монографія] / Е. Л. Носенко, Н. В. Коврига. – К. : Вища школа, 2003. – 126 с. 4. Березюк Г. Емоційний інтелект як детермінанта внутрішньої свободи особистості [Текст] / Г. Березюк // Психологічні студії Львівського ун-ту. – С. 20–23. 5. Ильин Е. П. Эмоции и чувства [Текст] / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2002. – 752 с.